

Fokus på kælvningsfaciliteter og kalve

Det er fuldstændig afgørende for en lille ny kalv, hvilket miljø den møder, når den kommer til verden. Derfor fokuserer gruppen bag *Tag smitten ved hornene* i første halvår af 2024 på den vigtige smittebeskyttelse i kælvningsboksen og omkring kalvene.

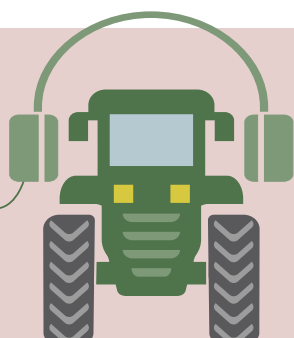
Så snart en ny kalv fødes, er den under angreb fra smitstoffer. Den får et godt immunforsvar gennem rigeligt, ren råmælk af god kvalitet. Men jo mere immunforsvaret skal på arbejde for at beskytte kalven i et smittefyldt miljø, jo mindre energi er der til at den kan vokse sig til en robust og stærk malkeko eller slagtekalv. Derfor er det fuldstændig afgørende for dyrets videre liv, hvilket miljø det fødes til. Desuden er det vigtigt for koen, at hun kan kælte et sted med minimalt stress, et rent miljø og ordentlig plads. Dette er baggrunden for, at *Tag smitten ved hornene* den kommende tid fokuserer på smittebeskyttelse i kælvningsafdelingen og i forbindelse med kalvemangement.

Nye krav til kælvningsfaciliteter

1. juli 2024 træder nye krav til kælvningsfaciliteter i kraft som følge af Lov om hold af malkekvæg. Derfor er mange kvægbrugere i fuld gang med at gentænke, ombygge og nyetablere kælvningsafsnit på bedrifterne. I den forbindelse er det vigtigt at tænke smittebeskyttelse ind allerede i etableringsfasen. Vi forventer, at vi med gruppens fokus kan hjælpe dette på vej.

Smittebeskyttelse ved gylleudbringning

Presset er langt om længe ved at være lettet fra bedrifternes overfyldte gyllebeholdere. Også i forbindelse med gyllekørsel er smittebeskyttelse væsentligt. Vi har derfor blandt andet produceret en podcast om emnet primært målrettet maskinstationer og planteavlskonsulenter.

SEGES PODCAST

Din mark
LIGE NU

Podcast om smittebeskyttelse ved gyllekørsel

Lyt til den aktuelle episode i podcastserien
Din mark lige nu.

Hjælp budskabet ud

Vi håber fortsat, at I som virksomhed vil bakke op om indsatsen for en bedre smittebeskyttelse – med udgangspunkt i den rolle, som jeres virksomhed spiller for kvægbrugerne. Og vi håber, at de af jer, der færdes ude i kvægbesætningerne, vil tage den gode adfærd og budskaberne med jer.

På næste side kan du se flere eksempler på vores formidling. Del dem gerne, så vi kan få budskaberne ud til så mange som muligt.

Venlig hilsen

Ida Storm, sektordirektør, Landbrug & Fødevarer Kvæg
Hans Peter Bay, direktør, VikingDanmark
Helle Slot, dyrlæge, Den Danske Dyrlægeforening
Nina Westphal, afdelingsleder, SEGES Innovation

Troels Løwig Larsen, CowVetConsult
Marianne Seekjær, Vibeke Fladkjær Nielsen, Lars Bach Poulsen, Søren Knudsen, Maria Falkesgaard Jørgensen, Betina Amdisen Røjen – rådgivere i DLBR

FRA BOVILOGISK, DECEMBER 2023

Sådan får du en god aftale med biogassen

Få alle de vigtige ting med i kontrakten med biogasanlægget, så aftalen bliver til din og bedriftens fordel.

Hvad bør du som landmand have med i en aftale om levering til biogas? Det er et godt spørgsmål. For når landmænd leverer gylle og gødning til biogas, er mange af leverandøraftalerne udarbejdet af biogassel-skabet. Derfor skal du være opmærksom på at få en række punkter med i aftalen, som er til din og bedriftens fordel.

Det siger dyrlæge Troels Løwig Larsen. Han er medlem af kampagnegruppen bag initiativet "Tag smitten ved hornene", som er et samarbejde mellem Den Danske Dyrælgeforening, Landbrug & Fødevarer, VikingDanmark, Boehringer Ingelheim, brancheforeningen DLBR og SEGES Innovation.

Samarbejdet har til formål dels at hjælpe med at skabe klare aftaler og vilkår mellem landmand, maskinstation og biogasmodtager, dels at udbrede vejledninger til, hvordan man reducerer risikoen for at overføre smitte.

"Rundt om i landet skyder der biogasanlæg op med en hastighed, som ikke tidligere er set, og der bliver dermed flere og flere anlæg, som gerne vil have aftaler med landmænd om levering af husdyrgødning, siger Troels Løwig Larsen og tilføjer:

"Der er mange forskellige ejere af biogasanlæggene, og de leverandøraftaler, som landmændene præsenteres for, er også meget forskellige. Nogle er kortfattede, hvor man kun forholder sig til det allermest elementære, mens andre er meget omfangsrige."

"Fælles for aftalerne er dog, at det er biogasanlægget, der har forfattet dem, og man vil derfor ofte opleve, at aftalebestemmelserne er udarbejdet på en måde, som mest er til fordel for biogasselskabet."

Vigtige punkter at få med i aftalen

Der findes ikke en skabelon for en "perfekt aftale", da forholdene typisk er forskellige

fra anlæg til anlæg, og fra leverandør til leverandør. Troels Løwig Larsen nævner de vigtigste spørgsmål, som skal være afklaret og nedfældet i en god aftale:

1. Hvem er parterne? Er aftalen direkte med biogasanlægget, eller går det gennem en leverandørforening?
2. Er der pligt til at være medlem af en leverandørforening for at kunne levere?
3. Hvad binder man sig til at levere og aftage? Er det hele bedriftens producerede husdyrgødning, eller er det kun det, der produceres på bestemte ejendomme?
4. Hvor lang tid er jeg bundet af aftalen? Er der en kortere eller længere uopsigelsesperiode?
5. Hvordan er man stillet ved ophør af produktion eller salg af bedriften?
6. Hvilke krav stilles der til den leverede husdyrgødning, eksempelvis til tørstofindhold?
7. Hvad er kvaliteten af den afgassede biomasse, jeg får retur? Der bør være en afgivelse af krav til N, P og andre relevante forhold.
8. Hvem sørger for, at der sker afhentning og levering af biomasse? Er det biogasanlægget, der har ansvaret?
9. Hvilke krav stilles dertil afhentningsstedet, herunder til adgangsveje og adgang til tanke? Sørg for at aftale hvilke kørselsveje, som skal benyttes ved afhentning af biomasse.
10. Hvordan sikres det, at transportørerne gør mest muligt for at undgå smittespredning? Der skal være krav om, at lastbiler rengøres, før der afhentes/leveres hos næste leverandør.
11. Hvilke procedurer har biogasanlægget for afhentning hos besætninger under offentlig tilsyn – for eksempel på grund af Salmonella Dublin? Er det eksempelvis sidst på dagen eller sidst på ugen?

Sådan får du en god aftale med biogassen

Få alle de vigtige ting med i kontrakten med biogasanlægget, så aftalen bliver til din og bedriftens fordel.

af James Little, forfatter

12. Kan biogasanlægget og/eller transportøren gøres ansvarlig, hvis der sker spredning eller overførsel af smitte på grund af deres forhold?
13. Hvordan er økonomien i aftalen? Modtages betaling for den leverede husdyrgødning, og er der udsigt til en bonus, hvis biogasanlægget går godt?
14. Hvad gælder i forhold til klimacertifikater og klimagevinster?

Troels Løwig Larsen pointerer, at listen ikke er fyldestgørende, og at udviklingen på området går så stærkt, at der hele tiden dukker nye problemstillinger op, som man bør forholde sig til.

"Men det er vigtigt at holde sig for øje, at det er før aftalen underskrives, at man skal forholde sig til, om der er tale om aftalevilkår, man kan overholde og leve med – ikke mindst i forhold til en eventuel risiko for bedriften."

I øvrigt kan SEGES Innovation være behjælpelig med gennemgang og vurdering af en aftale, før den skrives under. Henvendelse kan ske til chefkonsulent og afdelingsleder for Biogas & Bioraffinering, Lars Villadsgaard Toft, lato@seges.dk.

DEL ARTIKLEN

(kræver abonnement til Bovilogisk)

FRA BOVILOGISK, DECEMBER 2023

Gyllekørsel med omtanke

Når gyllen skal ud, skal fornuften ind. Så let kan det egentlig formuleres.

Salmonella Dublin udgør stadig en stor udfordring for kvægbruget i Danmark, selvom man for mange år siden opstillede en plan for at få den sygdom udryddet på samme måde, som vi i fællesskab har haft held med at udrydde eksempelvis BVD og IBR.

Men salmonella er ikke den eneste trussel mod dit husdyrhold, selv om den optager meget af pladsen i medie billedet. Gode rutiner ved gyllekørsel kan være med til at mindske risikoen for at bringe smitte rundt i din egen besætning, men også til og fra andre besætninger.

Der er flere scenarier, som man kan betragte. Hjemme hos dig selv kan gode rutiner være nyttige til at undgå at sprede smitte rundt i besætningen.

De mest følsomme dyr er typisk kalvene, og her kan man med fordel undgå, at gylletransporterne kommer tæt på de stalde eller hytter, hvor kalvene befinder sig. Ligeledes bør man sørge for at forurenede køretøjer ikke kommer tæt på foder i siloer eller lader. Tilsvarende bør man også undgå at vaske traktorer, gyllevogne og andet udstyr tæt på kalvene, idet vandtåger fra højtryksrensning derved kan føre smitstoffer over til kalvene.

Hvis det er muligt, vil det være hensigtsmæssigt at have særlige "beskidte" køreveje på matriklen, hvor kørsel med gødning og slagtedyr foregår. Herved undgås forurening af interne køreveje. Hvis det ikke er muligt, bør man spærre køreveje af inden kørsel med smittefarlig last og efterfølgende gøre rent og foretage desinfektion.

Når du selv udfører arbejdet:

Hvis du har dit eget udstyr til gødningstransport, som kun benyttes på din ejendom, kan ovenstående være nyttige retningslinjer. Sørg for at vaske det forurenede

HVAD DU SKAL GØRE

- Sørg for sikre rutiner ved færdsel med urene køretøjer.
- Lav aftaler med samarbejdspartnere om at mindske risiko for smittespredning.
- Træn dit personale i smittebeskyttelse.
- Opsæt skilte, der viser, hvordan færdslen skal foregå.

de udstyr grundigt efter brug og få samlet spild op. Vær opmærksom på at placere vaskepladsen langt fra dyr og foder, så man ikke spreder smitte med vaskevandet.

Når andre udfører arbejdet:

Hvis du har eksternt hjælp til kørsel med gødning, bør du gå i dialog med udbyderen om, hvordan arbejdet udføres, så du selv undgår at få smitte ind, og at smitte fra din besætning ikke føres videre.

Eksterne køretøjer skal møde op i rengjort og desinficeret tilstand, ligesom de bør forlade din ejendom efter endt arbejde i rengjort tilstand. Her er vaskepladsen igen central, så udstyr let og sikkert kan rengøres.

Få også lavet en aftale om, hvem der rydder op efter eventuelt gødningspild på matriklen eller offentlig vej.

Hvis du leverer til biogas, er det vigtigt at få aftalt afhentningsvilkår, idet der ofte stilles særlige krav til gyllens "friskhed". Husk også på, at der kun skal cirka 1 te-skefuld salmonellainficeret gødning til at

Gyllekørsel med omtanke

Når gyllen skal ud, skal fornuften ind. Så let kan det egentlig formuleres.

Salmonella Dublin udgør stadig en stor udfordring for kvægbruget i Danmark, selvom man for mange år siden opstillede en plan for at få den sygdom udryddet på samme måde, som vi i fællesskab har haft held med at udrydde eksempelvis BVD og IBR.

Men salmonella er ikke den eneste trussel mod dit husdyrhold, selv om den optager meget af pladsen i medie billedet. Gode rutiner ved gyllekørsel kan være med til at mindske risikoen for at bringe smitte rundt i din egen besætning, men også til og fra andre besætninger.

Der er flere scenarier, som man kan betragte. Hjemme hos dig selv kan gode rutiner være nyttige til at undgå at sprede smitte rundt i besætningen.

De mest følsomme dyr er typisk kalvene, og her kan man med fordel undgå, at gylletransporterne kommer tæt på de stalde eller hytter, hvor kalvene befinder sig. Ligeledes bør man sørge for at forurenede køretøjer ikke kommer tæt på foder i siloer eller lader. Tilsvarende bør man også undgå at vaske traktorer, gyllevogne og andet udstyr tæt på kalvene, idet vandtåger fra højtryksrensning derved kan føre smitstoffer over til kalvene.

Hvis det er muligt, vil det være hensigtsmæssigt at have særlige "beskidte" køreveje på matriklen, hvor kørsel med gødning og slagtedyr foregår. Herved undgås forurening af interne køreveje. Hvis det ikke er muligt, bør man spærre køreveje af inden kørsel med smittefarlig last og efterfølgende gøre rent og foretage desinfektion.

få smittet et dyr, og det gør, at vi skal være påpasselige.

Vi skal hjælpe hinanden

Der er øget fokus på at øge smittebeskyttelsen i kvægholdet. Omkostningerne ved at slæbe smitte ind i en besætning er store både hvad angår økonomi og dyrevelfærd.

Problemet er ikke alene relateret til salmonella dublin – der er rigtig mange andre sygdomme, som kan overføres mellem besætninger eller internt i en besætning via gødning.

Det forhold forhindrer ikke, at arbejdet med gødningstransport kan udføres, men det stiller krav til, hvordan det skal udføres og hvilke forholdsregler, der bør tages.

Alle rundt om landmanden bør bakke op om tiltag, der mindsker risikoen for smittespredning, og det kan f.eks. være i forbindelse med udarbejdelse af markplaner medplanteavlslrådgiveren, ved udarbejdelse af foderplaner med kvægbrugskonsulenten eller ved snak om besætnings sundhed med dyrlægen.

DEL ARTIKLEN
(kræver abonnement til Bovilogisk)

FRA KVÆGNYT NR 14/23

Hvad bør du have med i en aftale om levering til biogas?

Når landmænd leverer gulle og gødning til biogas, er mange af leverandøraftalerne udarbejdet af biogasselskabet. Derfor skal du være opmærksom på at få en række punkter med i aftalen, som er til din og bedriftens fordel.

Rundt om i landet skyder der biogasanlæg op med en hastighed, som ikke tidligere er set. Dermed bliver der flere og flere anlæg, som gerne vil have aftaler med landmænd om levering af husdyrgødning.

Der er mange forskellige ejere af biogasanlæggene, og de leverandøraftaler, som landmændene præsenteres for, er også meget forskellige. Nogle er kortfattede, hvor man kun forholder sig til det aller mest elementære, mens andre er meget omfangsrige.

Fælles for aftalerne er dog, at det er biogasanlægget, der har forfattet dem. Landmænd vil derfor ofte opleve, at aftalebestemmelserne er udarbejdet på en måde, som mest er til fordel for biogasselskabet.

Forholdene er forskellige

Der findes ikke en skabelon for en "perfekt aftale", da forholdene typisk er forskellige fra anlæg til anlæg og fra leverandør til leverandør. Men nogle af de emner, der ofte vil være vigtige at få med i aftalen, kan du se i listen til højre.

Listen er ikke fyldestgørende, og udviklingen på området går så stærkt, at der hele tiden dukker nye problemstillinger op, man bør forholde dig til i aftalen.

Men det er vigtigt, at du holder dig for øje, at det er før aftalen underskrives, du skal forholde dig til, om der er tale om aftalevilkår, du kan overholde og leve med – ikke mindst i forhold til en eventuel risiko for bedriften.

Ønsker du at få gennemgået og vurderet din aftale, kan SEGES Innovation være behjælpelig.

VIL DU VIDE MERE:
LARS VILLADSGAARD TOFT, LATO@SEGES.DK

Der findes ikke en skabelon for en perfekt biogasaftale, men typisk er de forfattet af biogasanlægget og dermed oftest til deres fordel.
Foto: SEGES Innovation

Vigtige punkter at få med i aftalen

1. Hvem er parterne – er aftalen direkte med biogasanlægget, eller går det gennem en leverandørforening?
2. Er der pligt til at være medlem af en leverandørforening for at kunne levere?
3. Hvad binder du dig til at levere og aftage? Er det hele bedriftens producerede husdyrgødning, eller er det kun det, der produceres på bestemte ejendomme?
4. Hvor lang tid er du bundet af aftalen – er der en kortere eller længere uopsigelsesperiode?
5. Hvordan er du stillet ved ophør af produktion eller salg af bedriften?
6. Hvilke krav stilles der til den leverede husdyrgødning, fx til tørstofindhold?
7. Hvad er kvaliteten af den afgassede biomasse, du får retur? Der bør være en angivelse af krav til N, P og andre relevante forhold.
8. Hvem sørger for, at der sker afhentning og levering af biomasse? Er det biogasanlægget, der har ansvaret?
9. Hvilke krav stilles der til afhentningsstedet, herunder til adgangsveje og adgang til tanke? Sørg for at aftale hvilke kørselsveje, som skal benyttes ved afhentning af biomasse.
10. Hvordan sikres det, at transportørerne gør mest muligt for at undgå smittespredning? Der skal være krav om, at lastbiler rengøres, før der afhentes/leveres hos næste leverandør.
11. Hvilke procedurer har biogasanlægget for afhentning hos besætninger, der er under offentlig tilsyn på grund af fx Salmonella Dublin? Er det fx sidst på dagen eller sidst på ugen?
12. Kan biogasanlægget og/eller transportøren gøres ansvarlig, hvis der sker spredning eller overførsel af smitte på grund af deres forhold?
13. Hvordan er økonomien i aftalen? Får du betaling for den leverede husdyrgødning, og er der udsigt til en bonus, hvis biogasanlægget går godt?
14. Hvad gælder i forhold til klimacertifikater og klimagevinster?

DEL ARTIKLEN

Klik eller scan
og lyt til KvægLy:
**Gode kontrakter
med biogasselskaber**

FRA KVÆGNYT NR 14/23

Smittebeskyttelse handler ikke kun om salmonella

Listen over sygdomme, der kan snige sig ind på bedriften, er lang. Derfor er smittebeskyttelse vigtig, uanset om du bor i et salmonellatæt område eller ej.

Listen er lang over sygdomme, som du risikerer at hente ind i besætningen, hvis ikke smittebeskyttelsen er i orden.

Et lille udpluk af tabvoldende sygdomme, der kan true dårligt beskyttede besætninger, er digital dermatitis, B-streptokokker, ringorm, BRS og andre luftvejsvirus samt paratuberkulose.

Med andre ord er smittebeskyttelse vigtig på alle bedrifter – uanset om du bor i et salmonellatæt område eller ej.

Med en relativt lille indsats og uden de store investeringer kan du dog mindske risikoen for, at tabvoldende sygdomme lister sig ind på bedriften udefra. Og det kan godt betale sig. For hvem vil ikke gerne have færre syge kalve, færre yverbetændelser og dermed mindre arbejdsbelastning?

VIL DU VIDE MERE:
BETINA TVISTHOLM, BETV@SEGES.DK

Hvis du vil mindske risikoen for smitte, kan du bl.a. sørge for rene støvler til besøgende.

5 enkle tiltag til smittebeskyttelse

Hvis du vil mindske risikoen for besøg af sygdomme, skal du sørge for, at disse basale smittebeskyttelsesforhold er i orden på bedriften:

1. **Parkeringsplads** med fast underlag og ren og tør vej til indgangen
2. **Tydeligt skilt**, der angiver indgang, og planche med kontaktoplysninger på driftsleder/ejer
3. **Håndvask** med sæbe og desinfektion samt rene håndklæder eller papirautomat
4. **Rent** overtrækstøj og rene støvler til besøgende
5. **Engangshandsker** til rådighed.

Klik eller scan, og find skilte til ophængning om smittebeskyttende besøgsregler på kvægejen-domme på Landbrugsinfo.dk

FRA KVÆGNYT 2023

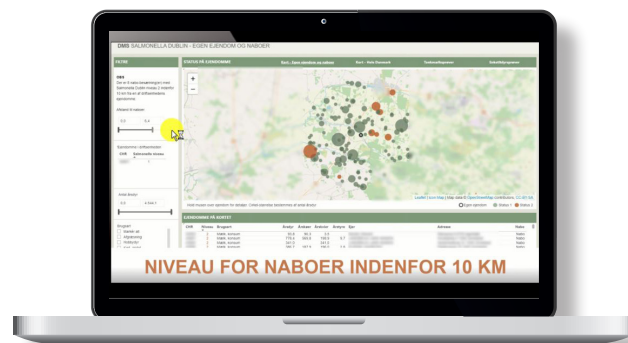
Interaktivt salmonella-danmarkskort i DMS

DMS, som alle danske mælkeproducenter benytter til lovpligtige og frivillige registreringer, har fået et helt nyt Salmonella dublin-kort.

I DMS er det nu muligt at se et danmarkskort med alle besætninger i salmonella niveau 2. Formålet med kortet er at gøre det lettere at vurdere risikoen i sit nærområde og tage relevante tiltag for at øge smittebeskyttelsen, uanset om man er i salmonella niveau 2 eller 1.

Salmonellakortet er interaktivt, så man kan filtrere og se information om de forskellige bedrifter. Salmonellakortet bygger udelukkende på information, som allerede er offentligt tilgængeligt i CHR-registret.

Kortet findes i DMS under Analyser og lister -> Analyseudskrifter.

Videoer om rengøring

VikingDanmark har produceret en række instruktionsvideoer om optimale rengøringsprocedurer.

Rengøring flytbar kalveboks

▶ KLIK HER OG SE VIDEOERNE

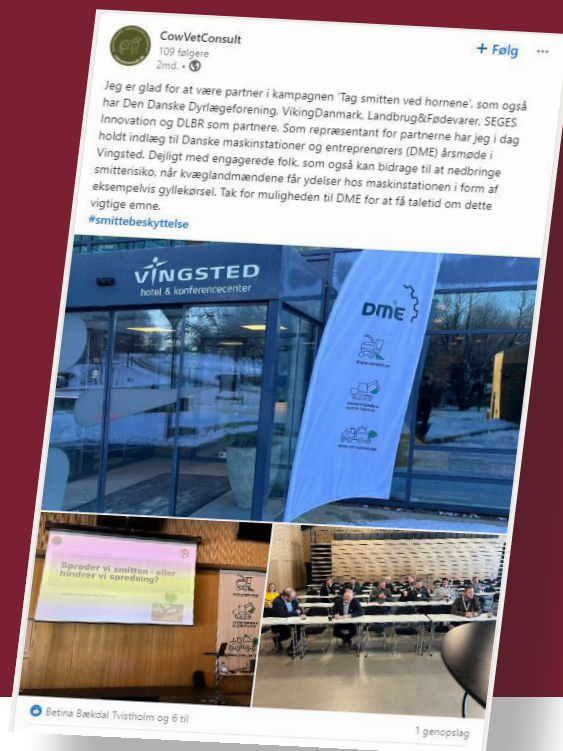
Smittebeskyttelser på Kvæggården
Se hvordan (vikingdanmark.dk)

Smittebeskyttelse i PODCASTEN Maskinstationen

Søren Knudsen, der er konsulent i Syddansk Kvæg, har deltaget i podcasten Maskinstationen, hvor han gør lytterne klogere på smittebeskyttelse.

▶ LYT TIL

Maskinstationen: Pas på med smitte

Oplæg for Danske Maskinstationer og Entreprenører

Dyrlæge Troels Løwig Larsen holdt indlæg om smittebeskyttelse på Danske Maskinstationer og Entreprenørers årsmøde.